

Alusta alkaen 38
1 Moos 26:1-6
20.11.2008

Jumalan siunaus siirtyi Abrahamilta Iisakille

Maahan tuli nälänhätä, toinen kuin Abrahamin aikaan sattunut. Silloin Iisak lähti filistealaisten kuninkaan Abimelekin luo Gerariin. (1 Moos 26:1)

Nyt vuorossa oleva kertomus Iisakista ja Rebekasta edellyttää, että lukija tuntee kertomuksen Abrahamista ja Saarasta. He olivat lähteneet Jumalan lupauksen varassa kotimaastaan vaeltamaan Jumalan lupaamaan uuteen maahan, jonka Abrahamin jälkeläiset saisivat omakseen. He olivat joutuneet luottamaan Jumalan lupaukseen, vaikka sen toteutuminen näytti mahdottomalta. Saara oli hedelmätön, eikä perillistä ruvennut kuulumaan. Jumala oli koetellut heidän uskoaan epäinhimillisen kovasti. He olivat joutuneet pakenemaan nälänhätää Egyptiin, Saara oli otettu Abrahamilta pois, faraon haaremiin. Egyptistä he selvisivät, mutta koettelemuksia riitti sen jälkeenkin. Taas piti muuttaa, tällä kertaa Gerarin kaupunkiin, ja sielläkin perhe joutui vaikeuksiin, kun paikalliset iskivät silmänsä Saaraan.

Lopulta Jumala lupaama Iisak syntyi. Hän peri Jumalan Abrahamille antaman lupauksen. Mutta hän peri myös ne ulkonaisen elämän koettelemukset, joita hänen isänsä Abraham oli joutunut kestäämään uskoossaan Jumalan lupaukseen.

Kirjallisia liittymäkohtia

Ennen kuin alan käsitellä tätä tekstin varsinaista sanomaa, on aiheellista tehdä muutamia huomioita oudoista samankaltaisuuksista Iisak –kertomusten ja Abraham –kertomusten välillä.

- a) Iisakin ja Rebekan kohdalla nälänhädän aiheuttamaan pakolaisuuteen liittyi vaimon joutuminen vaaraan kauneutensa ja sen tähden, että mies ei uskalla tunnustaa häntä vaimokseen. Tilanne selviää, kun hallitsija saa tietää, että Rebekka onkin Iisakin vaimo. Aivan samalla tavalla kävi Abrahamille ja Saaralle. Ensin näin kävi Egyptissä. Ja sitten toisen kerran Gerarissa.
- b) Gerarin kaupungin filistealainen kuningas oli sekä Abrahamin että Iisakin kohdalla nimeltään Abimelek. Abimelekin sotapäällikön nimenä on molemmissa tapauksissa Pikol. Molempien kohdalla kerrotaan siitä, että lopulta Abimelek ja Abraham (tai Iisak) solmivat valalla vahvistetun sopimuksen.
- c) Molemmissa kertomuksissa mainitaan kaivo, jonka nimi on Bersheba, valakaivo ja jonka kerrotaan saaneensa nimensä mainitusta valasta Abimelekin ja Abrahamin tai Abimelekin ja Iisakin välillä.

Nämä yhtymäkohdat on helpointa selittää siten, että Abrahamia ja Saaraa sekä toisaalta Iisakia ja Rebekkaa koskevien kertomuksien syntyhistoriassa on jotain yhteistä. Ehkä kertomus esi-äidin vaaraanjoutumisesta oli niin yleinen muinaisten heprealaisten heimojen keskuudessa, että sitä kerrottiin useammasta patriarkasta ja hänen vaimostaan, Abramista ja Saraista, Aabrahamista ja Saarasta, Iisakista ja Rebekasta.

Ehkä sitä kerrottiin hyvänä keinona säilyä hengissä. Tuolloin ei ollut poliisivoimia, ei ollut länsimaista humanismia eikä kristinuskon aikaansaamaa ihmisyyden kunnioitusta. Muukalainen oli täysin vailla henkensä suojaa ja valtaapitävät saattoivat tappaa hänet ja ottaa hänen vaimonsa

joutumatta pelkäämään hänen sukunsa verikostoa. Meille jotain tästä voi tulla ymmärrettäväksi kun mietimme oman aikamme iranilaista tai irakilaisista vainottua pakolaista ja sitä, kuinka sellaisen ihmisen kannattaa keksiä vaikka mitä tarinoita maahanmuuttoviranomaisille välttääkseen karkotuksen takaisin kotimaahansa, jossa odottaa vankeus, kidutus ja kuolema.

Jossain vaiheessa, kun Israelin vanhoja pyhiä kertomuksia koottiin yhteen, haluttiin säästää kaikki versiot. Siksi niitä on säilynyt tästä samasta motiivista Vanhassa testamentissa kolme kappaletta.

Tämä on tietysti vain yksi teoria, eikä sitä tarvitse uskoa. Jos haluaa mieluummin pitää kiinni historiallisesta tarkkuudesta, voi tietysti ajatella, että on Jumalan ihmeellistä johdatusta, että hän antoi Iisakille tapahtua hyvin saman kaltaisia asioita kuin Abrahamille kahdesti aiemmin.

Nälänhädästä

Oli miten oli, selvää on kuitenkin se, että Jumala antaa tahallaan omiensa joutua koviin koettelemuksiin. Kuten sanottua, Iisak ei perinyt isältään ainoastaan Jumalan siunausta vaan myös ne vaikeudet, joita siihen uskomiseen kuuluu.

Nälänhätä ei ole mikään kevyt juttu. Pekka Lappalaisen laajassa Säämingin historiassa kuvataan, millaista nälkä on Savonlinnan tienoilla ollut. Noin kerran neljässäkymmenessä vuodessa 1500- ja 1600 –luvulla tuli ns. ”vesikesä”, joka esti viljan kypsymisen. (Sellainen on meillä nyt takanamme ja jos eläisimme 400 vuotta aiemmin, olisi monilla meistä kuolo edessä tulevana talvena). Siksi jokaisen sukupolven muistossa oli se, miten ihmisiä oli kuollut nälkään.

Lappalaisen teoksessa on sivutolkulla seuraavanlaisia mainintoja veroluetteloista:

Lauri Tuppurainen, kuollut katovuosien johdosta nälkään
 Pekka Jurvainen, kuollut, köyhtynyt rutiköyhäksi katovuosien takia
 Aatami Juvoinen, kuollut nälkään, talon ottanut toinen
 Simo Innainen, kuollut kurjuuteen ja nälkään
 Unilukkari Heikki Kosoinen, kuollut nälkään koko sukunsa kanssa
 Tuomas Kokkoinen, paennut Käkisalmeen, kuollut siellä (Säämingin historia 1:1, s. 523-525)

Vastaavanlainen tilanne oli muinaisessa Palestiinassakin. Ei siis ihme, että Iisak päätti katovuosien ahdistamana siirtyä varmempaan elinpaikkaan. Hänen mielessään on varmasti käynyt sama ajatus kuin muinaisilla Säämingin nälkäänäkevilla. Pitäisi paeta ulkomaille; jos siellä olisi leipää. Sääminkiläisille sellainen paikka oli ”Käkisalmen lääni”, Iisakin suvulle se oli Egypti.

Jumala lupaa ajallisen siunauksensa Iisakille

Herra ilmestyi Iisakille ja sanoi: ”Älä lähde Egyptiin, vaan pysy sillä seudulla, jonka minä sinulle osoitan. Jää asumaan tähän maahan, niin minä olen sinun kanssasi ja siunaan sinua.” (1 Moos 26:2-3)

Jumala ei halua, että Iisak pakenisi pois Luvatusta maasta. Sellainen pakeneminen olisi epäuskoa Herran Abrahamille antamaa lupaa kohtaan, sitä lupaa, että Abrahamin jälkeläiset saisivat maan omakseen. Lupaus oli peritynyt Iisakille ja Jumala tulisi pitämään huolen sen toteutumisesta.

Sinulle ja sinun jälkeläisillesi minä annan kaikki nämä seudut ja pidän näin voimassa sen valan, jonka vannoin isällesi Abrahamille. Minä annan sinulle jälkeläisiä niin

paljon, että he ovat kuin taivaan tähdet, ja annan heille koko tämän maan. Sinun jälkeläistesi saama siunaus tulee siunaukseksi kaikille maailman kansoille. (1 Moos 26:3-4)

Herran lupaus on kaksiosainen. Ensimmäkin se koskee ajallista siunausta. Iisak saisi paljon jälkeläisiä. He saisivat omakseen sen maan, jossa Abraham ja Iisak olivat eläneet muukalaisina. Jumala ei siis antaisi Iisakin kuolla nälkään.

Jumala lupaa hengellisen siunauksen kaikille maailman kansoille Iisakin kautta

Toiseksi Jumalan lupaama siunaus on hengellinen, ja se koskisi kaikkia maailman kansoja: ”Sinun jälkeläistesi saama siunaus tulee siunaukseksi kaikille maailman kansoille.”

Tämähän oli koko Abrahamista alkaneen pelastushistorian idea, kuten olen aiemmissa luennoissa selittänyt (ks. ed Alusta alkaen ??).

Raamatun alku, 1 Moos 3-11, kuvaa sitä, kuinka Jumalan luomaan hyvään maailmaan tuli synty ja kuinka se laajeni yhä laajemmalle tuoden tuhoa, väkivaltaa ja uhoa. Jumala yritti hillitä ja ehkäistä synnin valtaa monin tavoin. Se ei onnistunut, kuten kertomus Baabelin tornista osoitti.

1 Moos 12 kertoo, kuinka Jumala teki uuden alun. Hän valitsi yhden ihmisen, Abrahamin, jonka kautta hän aloitti pelastushistorian. Se tulisi koskemaan lopulta koko maailmaa, kaikkia kansoja. Näin Jumala oli päättänyt voittaa sen syyllisyyden ja kirouksen, joka synnin vuoksi on tullut kaikkien kansojen ja kaikkien yksilöiden osaksi.

Tätä tarkoittaa Iisakille kertomuksen tässä vaiheessa siirtynyt Abrahamin hengellinen siunaus: ”Sinun jälkeläistesi saama siunaus tulee siunaukseksi kaikille maailman kansoille.”

Sanatarkan käännöksen tuoma olennainen lisämerkitys, Messias

Äsken luettu v. 1992 käännös ei ole sanatarkka. Vuoden 1933 käännös seuraa uskollisemmin heprean alkutekstiä. Sitä kannattaa katsoa, sillä tarkassa sanamuodossa on tärkeä teologinen sanoma:

”... ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki kansakunnat maan päällä.” (1 Moos 26:4, v. 1933 käännös)

Tuo ”sinun siemenesi” on kyllä mahdollista kääntää ”sinun jälkeläistesi saama siunaus”. Silloin se tarkoittaisi juutalaista kansaa ja sen ihmiskunnalle tuomaa siunausta.

Onhan juutalainen kansa tosiaan ollut siunaukseksi maailman kulttuurille. Ajatellaan vaikkapa yksijumalaista uskontoa, Mooseksen lain periaatteita tai niitä tieteen ja taiteen saavutuksia (Einstein, Freudin ym. ym.) joita tuon kansan ja kulttuurin jäsenet ovat maailmaan tuoneet. Kyllä se on valtava siunaus.

Tarkka käännös ”sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki kansakunnat” tuo edelliseen vielä hyvin tärkeän lisämerkityksen. Se on viittaus kohtaan 1 Moos 3:15. Syntiinlankeemuksen jälkeen Jumala sanoo ihmiset syntiin langettaneelle käärmeelle näin:

Minä panen vainon sinun ja vaimon [Eevan] välille ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä välille; se on polkeva rikki sinun pääsi ja sinä olet pistävä sitä kantapäähän.

Vaimon siemen on viittaus Messiaaseen. Tulisi Vapahtaja, joka polkisi rikki käärmeen pään eli synnin ja saatanan ihmiskuntaan saaman vallan. Mutta käärme eli saatana pistäisi Eevan siementä kantapäähän.

Tämä toteutui, kun Jeesus kuoli ristillä. Silloin hän murskasi ihmiskunnan syyllisyyden Jumalan edessä ja vapautti meidät siitä, että saatana saa syyttää meitä Jumalan edessä. Samalla kävi niin, että paha iski häntä kuolettavasti kantapäähän, kun hänet naulattiin jaloistaan ristiin. Tässä kuitenkin paholainen tuotti itselleen ratkaisevan tappion, sillä kuolema ei voinut pitää Jeesusta vallassaan, vaan hän nousi kuolleista. Käärmeen ruumis vielä kiemurtelee, mutta se on vailla päätä ja mahdollisuuksia niiden suhteen, jotka uskovat Kristukseen.

Tästä siunauksesta on nyt kyse, kun Jumala sanoo Iisakille näin: ”sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki kansakunnat maan päällä.” Ihmiskunta ei itse kyennyt parantamaan itseään syyllisyyden vallasta, ei edes Jumalan antaman yhteiskunnallisen lainkäytön kautta. Jumala tiesi sen, siksi hän antoi jo heti syntiinlankeemuksen jälkeen lupauksen Vapahtajasta, Eevan siemenestä.

Abrahamin kautta tämä lupauksen toteutuminen alkoi, kun Jumala lupasi, että Abrahamin ”siemensä” kaikki kansat tulisivat siunatuiksi. Nyt tuo lupaus oli mennyt yhden askeleen, yhden sukupolven eteenpäin, Iisakiin.

Vieras vanhurskaus

Palataan takaisin Jumalan Iisakille antamaan lupaukseen. Se jatkuu näin:

... koska Abraham oli minun äänelleni kuuliainen ja noudatti sitä, mihin minä hänet velvoitin. Hän piti minun käskyni, määräykseni ja lakini. (1 Moos 26:5)

Iisakille tämä on varmasti ollut todella lohduttava sanoma. Ei kukaan ole niin hurskas, että hän voisi itse ansaita sen, että Jumala lupaa siunauksensa. Ihmisen omatunto on aina arka ja pelokas Jumalan edessä, jos hän joutuu ajattelemaan, että jumalasuhteeni on kiinni minun kuuliaisuudestani.

Mutta em. Jumalans sanat kuultuaan Iisakin sydämessä varmasti läikähti ilosta: *Pappa betalar!* Minä olen kurja ihminen ja Jumalan edessä mahdoton, mutta minun isäni on ollut niin hurskas, että Jumala haluaa hänen tähtensä siunata minua.

Kuten olen monesti sanonut, ja kuten Abrahamista kertova historiakin on osoittanut, ei Abraham itse asiassa aina ollut kuuliainen Jumalan tahdolle. Hän esimerkiksi pakeni nälänhätää Egyptiin ja pelosta asetti vaimonsa faraon mielivallalle alttiiksi.

Kun Jumala sanoi, että Abraham totteli Jumalaa, hän puhui Abrahamista parhain päin, tulkitsi Abrahamin teot parhain päin. Miksi näin? Koska Abraham uskoi Jumalan lupaukseen. Jumala luki Abrahamille hänen uskonsa vanhurskaudeksi.

Abrahamin osaksi tuli se siunaus, joka hänen siemenelleen oli luvattu. Siksi Jumala katsoi hänen syntejään läpi sormiensa ja luki hänen hyväkseen Kristuksen vanhurskauden, koska hän uskoi. Tästä olemme jo edellä lukeneet:

Ja Abram uskoi Herraan, ja Herra luki sen hänelle vanhurskaudeksi. (1 Moos 15:6)

Vanhurskas tarkoittaa Jumalalle kelpaavaa. Abramista eli Abrahamista tuli Jumalalle kelpaava, koska hän uskoi Jumalan lupauksen ”Katso taivaalle ja lue tähdet, jos taidat ne lukea. Niin paljon on sinulla oleva jälkeläisiä.” Paavali selittää tätä kirjeessään Roomalaisille:

Mitä meidän on sanottava Abrahamista, kansamme esi-isästä? Mitä hän saikaan osakseen? Jos Abraham katsottiin vanhurskaaksi tekojensa perusteella, hänellä on aihetta ylpeillä – ei kuitenkaan Jumalan edessä. Mitä sanovat kirjoitukset? ”Abraham uskoi Jumalan lupaukseen, ja Jumala katsoi hänet vanhurskaaksi.”

Työntekijälle maksettua palkkaa ei katsota armosta saaduksi vaan ansaituksi. Jos taas jollakulla ei ole ansioita mutta hän uskoo Jumalaan, joka tekee jumalattoman vanhurskaaksi, Jumala lukee hänen uskonsa vanhurskaudeksi. Ylistäähän Daavidkin autuaaksi sellaista ihmistä, jonka Jumala katsoo vanhurskaaksi hänen teoistaan riippumatta:

- Autuaita ne, joiden pahat teot on annettu anteeksi ja joiden synnit on pyyhitty pois. Autuas se mies, jolle Herra ei lue viaksi hänen syntejään.” (Room 4:1-8)

Nyt tuo Abrahamille ansiotta luvattu vanhurskaus oli siirtynyt hänen pojalleen, Jumalan isän kanssa solmiman liiton takia.

Kirkon olemassaolossa on kyse ilosanomasta, evankeliumista. Ilosanoma on se, että Iisakin omakseen saama lupaus ulottuu näihin päiviin asti. *Pappa betalar!* Sinä saat ajatella kuten Iisak, että vaikka itse et ole kelvollinen omistamaan Jumalan lupaamaa hengellistä siunausta, Kristus on. Hän on ollut kaikessa Jumalan äänelle kuuliainen ja noudattanut sitä, mihin Jumala ihmisen velvoittaa. Kristus on pitänyt Jumalan käskyt, määräykset ja lait. Sinun tilillesi luetaan itsesi ja omien ansioidesi kannalta vieras vanhurskaus; aivan kuin Iisakille luettiin ansioksi vieras, Abrahamin vanhurskaus.

Kristuksen ansio on annettu sinun omaksesi kun sinut kastettiin. Ennen kastettasi pappi sanoi: ”Tähän uskoon ja kaikkien sen lupauksen omistamiseen kastamme tämän lapsen”. Tänäään saat tulla ehtoolliselle vahvistamaan itseäsi sillä, että lupaus pitää sinun kohdallasi paikkansa.